

*Helsingin Kaupunginvaltuuston
kokous tiistaina toukokuun 15 päi-
vänä 1917 k:lo 7 i. p.*

ESITYSLISTA.

N:o 1.

Jatkokäsittelyyn 8/5:stä 1917:

a) Helsingin järjestyneen työväen eduskunnan esitys kaupungin palolaitoksen miehistön eräitä laitoksen päällystön ja alipäällystön jäseniä vastaan tekemäin kantelujen johdosta.

b) Palotoimikunnan ilmoitus samasta asiasta.

Asiaa koskevista kirjoista näkyy, että Palotoimikunta on kaupungin vakinaiselta palokunnalta ^{22/3} 1917 saanut vastaanottaa ^{20/3} pidetyssä kokouksessa tehdyn pöytäkirjan, jossa esitetään kanteluja eräitä palokunnan alipäällystön jäseniä vastaan sekä vaaditaan toimeenpanemaan eräitä muutoksia laitoksessa. Kun ei Toimikuntaa heti voitu saada täysilukuisena koolle, määrättiin asia käsiteltäväksi ^{24/3} pidettävässä kokouksessa. Sitä ennen oli miehistö kuitenkin vaatinut pöytäkirjan takaisin. Nykyoloihin nähden Toimikunta siitä huolimatta päätti toimittaa tutkinnon asiassa sekä sitä varten hankkia jäävittömän lakimiehen. Ennenkuin tähän toimenpiteeseen kuitenkaan oli ehditty ryhtyä, annettiin Palotoimikunnalle ^{26/3} uusi, palomiehistön kokouksessa ^{23/3} tehty pöytäkirja, jossa kantelut alipäällystöstä vastaan toistettiin sekä palomestari Carl Lindhiä vaadittiin erotettavaksi virasta sen johdosta, että hän oli tutkintoa toimittamatta erottanut suuren osan palomiehistöstä toimestaan, että hän oli kohdellut miehistöstä mielivaltaisesti ja työkeästi, että hänen toimiaikanaan palolaitoksen työkyky oli paljon vähentynyt sekä että hän aikaisemmassa toiminnassaan oli koettanut rajoittaa työväen kokoontumisvapautta. Samaten vaadittiin paikalla erotettaviksi ruiskumestarit T. Johansson ja A. Forss sekä kersantti W. Rein, joista kaksi ensinmainittua oli kohdellut miehistöstä sangen röyhkeästi. Lopuksi esitettiin toivomuksia miehistön palvelusvelvollisuuteen, vapaapäiviin y. m. nähden.

Palotoimikunnan päätöksen mukainen tutkinto, jota on johtanut varatuomari I. Fröjdman, toimitettiin ^{27/3}, ^{28/3} ja ^{29/3} Toimikunnan puheenjohtajan, arkkitehti G. Estlanderin ja palomestari G. Waseniuksen sekä miehistön valitseman kuusimiehistön komitean läsnä ollessa, jolloin kuulusteltiin alipalomestari Lindhiä ja edellä mainittuja kolmea alipäällystöön kuuluvaa henkilöä sekä 30 osin alipäällystöön ja osin miehistöön kuuluvaa henkilöä.

Ennen asian ottamista lopullisesti käsiteltäväksi oli Palotoimikunta suonut alipalomestari Lindhille tilaisuuden kirjallisesti vastata tutkimuksessa häntä vastaan tehtyihin syytöksiin sekä pyytänyt palomestari Waseniusla lausuntoa asiasta.

Vastineessaan alipalomestari Lindh, torjuen häntä vastaan tehdyt syytökset ja tehden lähempää selkoa tutkinnossa ilmenneistä yksityisseikoista, huomauttaa m. m., että, niin kuin tutkintopöytäkirjastakin näkyy, palolaitoksesta oli hänen johtajana ollessaan eli 1/9 1916—31/3 1917 erotettu 27 miestä jota vastoin 1/9 1915—31/3 1916 oli erotettu 29.

Palomestari Wasenius mainitsee lausunnossaan, että alipalomestari Lindh on reipas, päättäväinen, uuttera ja työalaansa innostunut sekä omaa kaikki ammattipalokunnan johtomieheltä vaadittavat ominaisuudet, että hänen niukkasanaista, jäykkää ja sotilaallista esiintymistapaansa ei mitenkään käynyt pitäminen työkeytenä, vaan johtui siitä vaatimuksesta, minkä hän päällystään kuuluvana henkilönä laitoksessa, joka palojärjestyksen mukaan oli järjestetty sotilaalliseen tapaan, oli oikeutettu asettamaan miehistölle täsmällisyyteen, reippauteen ja tarkkaavaisuuteen nähden, missä kohden alipalomestari Lindh ei ollut asettanut suurempia vaatimuksia kuin palomestari Wasenius, pikemmin päin vastoin. Mitä tuli syytökseen että Lindh olisi erottanut suuren osan miehistöä, johtui tämä siitä että, sittenkun paljon palomiehistöön kuuluvia henkilöjä oli laitoksesta sota-aikana eronnut toisella taholla tarjona olevan hyvän työansion johdosta, oli palokuntaan täytynyt ottaa henkilöjä, jotka eivät aikaisemmin olleet tottuneet säännölliseen työhön ja jotka pian oli täytynyt sopimattomina erottaa. Mitä alipalomestari Lindhin tuomitsemiin rangaistuksiin tuli, huomautti herra Wasenius, samalla kun puolestaan yhtyi siihen käsitykseen, minkä Lindh oli lausunut erinäisistä tutkintopöytäkirjassa mainituista yksityisistä tapauksista, että asteellisten rangaistusten määrääminen riippui yksilöllisestä käsityksestä ja että ylipäätään sakkorangaistuksia oli aniharvoin käytetty, mitä todisti sekin seikka, että niistä 78 henkilöstä, jotka tähän asti olivat palolaitoksen palveluksessa olleet 1—25 vuotta, ainoastaan 6 oli tuomittu sakkorangaistukseen.

Palotoimikunta oli käsitellyt asian loppuun 11/4; ja mitä ensinnä alipalomestari Lindhiin tuli, oli Toimikunta katsonut tutkinnosta käyneen selville, ettei miehistön puolelta ollut voitu esittää laillisia syitä erottamisvaatimuksen tueksi, mutta koska ei ollut Toimikunnan asia tehdä päätöstä tässä asiassa, oli Toimikunta päättänyt lähettää asiakirjat Maistraattiin edelleen toimitettaviksi Kvstolle.

Mitä ruiskumestareihin Forssiin ja Johanssoniin tuli, oli Palotoimikunta havainnut, että nämä, varsinkin Johansson, olivat erinäisissä tapauksissa kohdelleet miehistöä sopimattomasti, mutta samalla että he olivat moitteettomasti hoitaneet tehtävänsä, minkätähden Toimikunta, katsoen Forssin ja Johanssonin monivuotiseen toimintaan palolaitoksessa sekä siihen seikkaan, ettei tätä ennen ollut moitittu heidän kohdelleen huonosti miehistöä, ei ollut voinut myöntyä miehistön vaatimuksiin Forssin ja Johanssonin erottamisesta, mutta sitä vastoin katsonut oikeudenmukaiseksi antaa Johanssonille varoituksen miehistön sopimattoman kohtelun johdosta sekä mitä vakavimmin kehottaa Forssia ja muitakin alipäällystään kuuluvia henkilöjä vastedes noudattamaan miehistöä kohtaan arvokasta esiintymistä sekä kohtelevaan sitä säädyllyisesti. Sen ohessa oli Palotoimikunta päättänyt irtisanoa kersantti Reinin toimestaan.

Lopuksi ja sittenkun palomestari Wasenius oli ilmoittanut voivansa hyväksyä useimmat miehistön esittämät muut toivomukset, oli Palotoimikunta vahvistanut hänen toimenpiteensä tässä kohden sekä omasta puolestaan määrännyt m. m. muutettavaksi palomiehistöön palvelussopimus- ja irtisanomisaikaa y. m.

Palotoimikunnan päätös oli saatettu miehistön tiedoksi 13/4.

Ennen asiakirjain saapumista Kvstolle on Helsingin järjestyneen työväen eduskunta Vstolle 16/4 annetussa kirjoituksessa vaatinut että, koska Palotoimikunta ei ollut tarpeel-

lisella joutuisuudella käsitellyt asiaa, Kvsto palolaitoksen miehistön välittömän lakon estämiseksi erottaisi alipalomestari Lindhin virasta.

Puheena oleva kirjoitus lähetettiin viimeksi mainittuna päivänä Palotoimikuntaan, joka 17/4 päivätyssä, Vstolle 19/4 saapuneessa kirjelmässä Kvstolle lähetti kaikki asiassa syntyneet kirjat, minkä ohessa Toimikunta omana lausuntonaan mainitsi kaikin puolin yhtyvänsä palomestari Waseniuksen lausunnossa esitettyihin näkökohtiin ja ehdotti, että palomiehistöön vaatimusta alipalomestari Lindhin erottamisesta ei otettaisi huomioon,

Kun kaupungin palolaitoksen ylivalvonta voimassa olevan palojärjestyksen mukaan on Maistraatin tehtäviä, lähetettiin asia lausuntoa pyytäen 19/4 mainitulle viranomaiselle, joka 2/5 päivätyssä ja Kvstolle 4/5 saapuneessa kirjelmässä ilmoitti, että Maist., joka vasta lähetteestä oli saanut tiedon asiasta, ei ollut katsonut alipalomestari Lindhiä vastaan ilmaantuneen semmoisia seikkoja, jotka aiheuttaisivat häntä vastaan ryhtymään muihin toimenpiteisiin.

Kirjelmässä 5/5:ltä Palotoimikunta lisäksi mainitsee saaneensa Suomen Tehdas- ja Sekatyöläisliiton Helsingin osastolta N:o 16 vastaanottaa sitä sisällystä olevan pöytäkirjanotteen, että osasto oli käsiteltäväksi ottanut palomiehistöön ja päällystön kesken syntyneet riitaisuudet sekä siihen nähden, että Palotoimikunnan toimittama tutkinto ei tyydyttänyt miehistöä, ehdottanut asetettavaksi uuden, viisijäsenisen tutkintoimikunnan, johon Palotoimikunta valitsisi yhden jäsenen sekä miehistö- ja mainittu ammattiosasto kumpikin kaksi jäsentä, jotka viisi sitten keskuudestaan valitsisivat puheenjohtajan. Kun Palotoimikunnan järjestämän tutkimuksen oli toimittanut täysin jäävitön henkilö, ei Toimikunta ollut myöntynyt esitykseen, minkä johdosta ammattiosasto oli ilmoittanut että, ellei palomiehistöön vaatimuksiin suostuttaisi, yleinen lakko alkaisi kahden päivän kuluttua siitä, kun Toimikunta oli mainitun ilmoituksen saanut tiedokseen. Kokouksessaan 5/5 oli Toimikunta käsitellyt tätä vaatimusta, mutta ei ollut havainnut olevan aihetta ottaa sitä uudelleen tutkittavaksi. Tämän ilmoittaen Palotoimikunta samalla mainitsee koettavansa ryhtyä toimenpiteisiin uuden palomiehistöön hankkimiseksi siltä varalta että lakonuhka toteutetaan.

Kokouksessaan 8/5 antoi Kvsto V. V:n toimeksi laatia lausunnon asiasta.

V. V.:

Kaupungin voimassa olevan palojärjestyksen mukaan 17/11:ltä 1882 siihen myöhemmin tehdyin muutoksin on Palotoimikunnan asia lausua mielensä ja päättää palolaitoksen alipäällystöä vastaan tehtyjen syytösten ja palomiehistöön muiden vaatimusten johdosta, jota vastoin Kvston on ratkaistava kysymys alipalomestari Lindhin erottamisesta. Tässä kohden on valiokunta samoin kuin Palotoimikunta ja Maistraattikin sitä mieltä, että toimitetussa tutkinnossa ei ole ilmennyt mitään, mikä antaisi oikeutettua tukea semmoiselle toimenpiteelle, minkätähden valiokunta ehdottaa, että Kvsto ei ottaisi siinä kohden tehtyä vaatimusta huomioon.

Asiaa käsitellessään on valiokunta kuitenkin luullut havainneensa, että palojärjestys on monelta kohden vanhettunut eikä ehkä, sikäli kuin se perustuu tiukan sotilaallisen järjestyksen voimassapitoon palokunnassa, enää vastaa nykyisiä yhteiskunnallisia oloja, minkätähden valiokunta on katsonut olevan aihetta esittää Kvston päätettäväksi, että palojärjestys laadittaisiin uudestaan ajan vaatimusten mukaiseksi ja että sitä varten asetettaisiin komitea, jonka jäsenet valiokunta, siinä tapauksessa että Vsto tältä kohden hyväksyy ehdotuksen, saanee tehtäväkseen vastedes ehdottaa.

Lopuksi on valiokunta katsonut olevan lausuminen, että asianomaiset viranomaiset eivät ole käsitelleet asiaa niin joutuisasti kuin sen tärkeys ehdottomasti olisi vaatinut.

Sen jälkeen kun V. V. oli antanut edellä kerrotun lausunnon, ovat Kvstolle saapuneet seuraavat kirjoitukset esillä olevasta asiasta:

e) Palotoimikunnan kirjelmä ^{12/5}:ltä ynnä kaksi Toimikunnan kokouksissa ^{11/5} laadittua pöytäkirjaa, joissa tehdään selkoa palolaitoksen oloista sen jälkeen kun edellä kerrotut Toimikunnan esitykset oli lähetetty;

d) kolmen henkilön antama lausunto palomiesthistön toimenpanemasta tutkimuksesta ynnä 24 todistajanlausuntoa;

e) palomiesthistön kokouksessa ^{11/5} tehty pöytäkirja ilmoituksineen, että lakko alkaa ^{16/5}, ellei miehistön vaatimuksia sitä ennen ole hyväksytty; sekä

f) alipalomestari Lindhin antama selonteko menetelmänsä siinä palomiesthistön mainitsemassa tilaisuudessa, jolloin hänen oli ilmoitettu hajoittaneen työväenkokouksen.

V. V.:

Vaikka valiokunta on sitä mieltä, että palomiesthistön toimittamalla tutkimuksella ja siihen kuuluvilla todistajalausunnoilla, jotka ovat syntyneet ilman että ne henkilöt, joita vastaan syytökset on tehty, on näiden johdosta kuultu tai Palotoimikunnalle suotu tilaisuutta lausua mieltänsä asiasta, yksipuolisina ei voi katsoa olevan todistusvoimaa, on valiokunta kuitenkin, koska puheena olevat todistukset erinäisiltä kohdin poikkeavat Palotoimikunnan tutkintopöytäkirjan sisällyksestä, katsonut tarpeelliseksi, että Kvsto, välttääkseen puolueellisuuden varjoakin, päättäisi uudelleen tutkituttaa alipalomestari Lindhiä ja edellä mainittuja palolaitoksen alipäällystöön kuuluvia henkilöjä vastaan tehtyjä syytöksiä sekä sitä varten asettaa erikoisen viisijäsenisen toimikunnan, johon Kvsto V. V:n kautta valitsisi kaksi ja Helsingin järjestyneen työväen edustajisto niinikään kaksi jäsentä sekä Maist. yhden jäsenen, joka samalla toimisi toimikunnan puheenjohtajana, ja tulisi tämän toimikunnan tehtävänsä suoritettuaan Kvstolle antaa täydellinen tutkintopöytäkirja sekä tutkinnon aiheuttama lausunto.

Kvsto:

V. V:n ehdotukset edellä mainitun toimikunnan asettamisesta sekä palojärjestyksen uudistamisesta hyväksyttiin.

N:o 2.

Valiokunnan mietintö kaupungin painatustöiden järjestämisestä (Pain. asiakirj. N:o 24 vuodelta 1917).

V. V.:

Kvsto anonee Maistraatilta lisättyjen Kvt:n valitsemista asiaa käsittelemään.

Kvsto:

V. V:n ehdotus hyväksyttiin, minkä ohessa Kvsto päätti antaa erikoisvaliokunnan toimeksi hankkia tiedon, mistä hinnasta Tidsnings- och Tryckeri-aktiebolaget yhtiön koko kirjapaino olisi kaupungille hankittavissa sekä, sittenkun Rkmrin mieltä on kuultu, Vstolle antaa sen ehdotuksen, minkä asianhaarat aiheuttanevat.

N:o 3.

Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esitys komitean asettamisesta käsittelemään erinäisiä kaupungin työntekijöitä koskevia kysymyksiä.

Hallitus ehdottaa, että Kvsto asettaisi kaupungin työnantajalaitosten edustajista kokoonpannun valiokunnan, joka saisi toimekseen yhdenmukaisesti valmistella erinäisiä kaupungin teknillisten laitosten työntekijäin esittämiä kysymyksiä kesäloman järjestämisestä ja joukkosopimuksen käytäntöönottamista sekä muitakin samantapaisia asioita.

V. V.:

Valiokunta ehdottaa, että Rkmrin käskettäisiin yksissä neuvoin kaupungin teknillisten laitosten ja yleisten töiden Hallitusten sekä näiden hallitusten alaisten laitosten edustajain kanssa valmistella puheena olevia asioita sekä Kvstolle antaa se esitys, minkä asiahaarat aiheuttanevat.

Kvsto:

V. V:n ehdotus hyväksyttiin.

N:o 4.

Maist:n kirjelmä kunnallispormestarin viransijaisuutta koskevasta asiasta.

Sen johdosta että kunnallispormestari, vapaaherra R. F. Wrede, oli anonut eroa virasta, pyytää Maist., joka aikoo Turun hovioikeuteen tehdä esityksen vapaaherra Wreden määräämisestä toistaiseksi hoitamaan kunnallispormestarin virkaa, Kvston lausuntoa asiasta.

V. V.:

Kvsto ilmoittanee puoltavansa myöntymistä Maist:n aikomaan esitykseen.

Kvsto:

V. V:n ehdotus hyväksyttiin.

N:o 5.

Herra Salingren anomus saada vapautus väliaikaisen järjestystoimikunnan jäsenyydestä.

Herra Salingre, joka on valittu väliaikaisen järjestystoimikunnan jäseneksi, pyytää ajanpuutteen vuoksi vapautusta mainitusta tehtävästä.

V. V.:

Kvsto vapauttanee herra Salingren tehtävästä ja valinnee hänen sijaansa toimikuntaan herra Uddin.

Kvsto:

Hyväksyttiin.

N:o 6.

Kaupungin Sairaalaylihallituksen esitys sairaalain henkilökunnan työaikaa y. m. koskevasta asiasta.

Sittenkun kaupungin sairaalain henkilökunta oli tehnyt esityksen eräiden muutosten toimeenpanemisesta sairaalain työaikaan, palkkaetuihin, kesälomaan y. m., esittää Ylihallitus mainitsemillaan syillä, että Kvsto päättäisi:

kaupungin sairaalain palveluskunnan työajan, lukuun ottamatta niitä toimihenkilöjä, joiden työaikaa ei käy sairaanhoidolle haittaa tuottamatta rajoittaminen, $\frac{1}{6}$:stä 1917 lukien rajoitettavaksi 8 tunniksi päivässä ja mikäli mahdollista lopetettavaksi klo 7 i. p.; sekä, jos Vsto tekee edellä mainittuun suuntaan käyvän päätöksen,

sairaalain henkilökunnan lisäämiseksi $\frac{1}{6}$:stä 1917 lähtien myöntää enintään 47,000 markan määrärahan siten jaettavaksi sairaalain kesken, kuin Ylihallituksen laatima taulu lähemmin osottaa.

Lisäksi ehdottaa Ylihallitus:

että sairaanhoidon ja lääkkeiden antamisessa henkilökunnalle ja sen perheenjäsenille edelleen pääasiassa noudatettaisiin samoja periaatteita kuin tähänkin asti, sikäli että henkilökunnan perheenjäsenetkin saavat nauttia mainittuja etuja;

että kysymys kesäloman myöntämisestä annettaisiin käsiteltäväksi Kvston asettamalle, palkkaussäännön soveltamiskysymystä valmistelevalle komitealle, mutta että asia kuitenkin täksi kesäksi järjestettäisiin väliaikaisesti henkilökunnan ehdottamaan suuntaan ja että tarkoitukseen osotettaisiin 11,000 markan määräraha.

Rkmri ehdottaa, että Kvsto päättäisi:

kaupungin sairaaloissa palvelevan henkilökunnan työajan, lukuun ottamatta niitä toimihenkilöitä, joiden työaikaa ei käy sairaanhoidolle haittaa tuottamatta rajoittaminen, $\frac{1}{6}$:stä 1917 rajoitettavaksi 8 tunniksi päivässä ja mikäli mahdollista lopetettavaksi klo 7 i. p.;

sairaalain henkilökunnan lisäämiseksi $\frac{1}{6}$:stä lukien myöntää enintään 47,000 markan määrärahan ja jaettavaksi sairaalain kesken;

mainitun rahamäärän maksettavaksi Kvston käyttövaroista;

samoja periaatteita, joita tähän asti on noudatettu maksuttoman sairaanhoidon ja lääkkeiden antamisessa henkilökunnalle ja sen perheenjäsenille, edelleen pääasiassa sovellettavaksi niin laajasti, että henkilökunnan perheenjäsenetkin hellittämissä tapauksissa saavat nauttia hyväkseen mainittuja etuja; sekä

antaa kysymyksen kesäloman myöntämisestä henkilökunnalle erikoisvaliokunnan valmisteltavaksi.

V. V.:

Valiokunta puoltaa Rkmrin ehdotusta muuten, paitsi mikäli koskee viimeistä pontta, johon nähden valiokunta ehdottaa, että Krin käskettäisiin yksissä neuvoin kaupungin sairaalaylihallituksen ja eri sairaalahallitusten kanssa valmistella kysymystä sairaalahenkilökunnan kesäloman järjestämisestä sekä Vstolle antaa ehdotus asiasta.

Kvsto:

Rkmrin esitys hyväksyttiin V. V:n ehdottamin muutoksin.

N:o 7.**Jatkokäsittelyyn 8/5:stä 1917: Kysymys järjestysvoiman lopullisesta järjestämisestä.**

Edellä mainitussa kokouksessa antoi Kvsto V. V:n toimeksi ottaa harkittavaksi, eikä ole aihetta tehdä asianomaiseen paikkaan esitys poliisivoiman tehtävän ja aseman järjestämisestä.

Tämän johdosta ja kun se väliaikainen tila, missä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonta vallankumouksesta lähtien on ja joka on aiheuttanut oikeutettua tyytymättömyyttä viranomaisten ja yleisön puolelta, ei voi varsinkaan nykyisten levottomain olojen vallitessa tarjota yhteiskunnalle asianmukaista suojelusta eikä tarpeellista turvallisuutta, eikä myöskään kaupungin varoja, joilla väliaikaisen järjestysvoiman ylläpito nykyään kustannetaan, voi tähän tarkoitukseen rajattomasti käyttää, ehdottaa V. V., että Kvsto päättäisi Senaattiin tehdä alistuksen kiireellisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä maamme kaupunkien järjestysvoiman lopulliseksi järjestämiseksi.

Kvsto:

V. V:n esittämistä syistä päätti Kvsto Senaattiin tehdä esityksen, että Senaatti ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin luokkajärjestöistä riippumattoman järjestysvallan järjestämiseksi maamme kaupungeissa.

N:o 8.**Kunnan työntekijäin anomus päiväpalkkansa korottamisesta.*****Kvsto:***

V. V:n ehdotuksesta päätti Kvsto lähettää asian Rkmriin, jonka tulee yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten Hallitusten kanssa valmistella asiaa sekä Vstolle aikanansa antaa esitys siitä.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1917.